

ממקור ישראל יהלכון רבינו ישראל בעל שם טוב
 והלמידיו ז"ע ועכ"א כפי ששאר מצארים והשקה
 את בני ישראל דקות בשנים
 מורינו חרב רבי אליעזר דוד פר"ד מאן זללה"ת זיע"א
 רב גיהמ"ד דהסודי בעל"זא בל"אנדאן

אבני אפד

נגזי ישראל (הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב ז"ע)

וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר. ותמהו המפרשים (רש"י ועוד) למה הקדים יעקב ויצחק קודם לאברהם, וגם מה 'והארץ אזכור'.

על כן נראה לי, דהנה אבותינו סיפור לנו כי צימי קדם היה עת נרה ליעקב ועשה אז הדדיק הקדוש ר"ר אלימלך זצ"ל עליית נשמה וקבל לפני הדדיקים ע"ז, והשיבו לו, כי כבר זה זמן רב שנסתלקו מזה העולם ואינם יודעים כלל מה שנעשה פה, ופנה אל הדדיקים אשר זה מקרוב נחו נפשם והמה יש להם שייכות עם זה העולם, וזא אל רבינו הבעש"ט והמגיד זל"ה והשיבו כי המה רואים שיערות השפעות טובות לזה העולם, ומה שיתקלקל כאן שייך להדדיקים אשר הם חיים על פני האדמה.

לענ"ד נראה מזה המאמר כי הדדיק אשר היה קרוב לזמננו יוכל יותר להגין עלינו מהדדיקים אשר כבר היו לעולמים, וזוה נחא מאד מה שיאמר פה, כי הצבות יגנו עלינו ויזיאלנו על ידם מנרה לרווחה, על כן אמר קודם יעקב כי הוא מזמן מאוחר בעולם הזה, ואח"כ יצחק כי היה קודם, ואח"כ אברהם כי היה עוד יותר קודם בזמן צוה העולם. ומירך, שלא יתפללו מדוע הקדים כנ"ל, ע"ז משיב, כי והארץ אזכור וזכריכם להגן על

זה העולם. וע"כ הדדיק שהיה מאוחר בזמן צוה העולם יוכל להגן יותר עלינו.

קרן לדוד

שמעתי מהדיין דפאפא [אשר דר נאחרית ימיו צירושלים עיה"ק] שאמר בשם הקרן לדוד ז"ע, על מאמר הכתוב 'אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם (ויקרא כו, ג). ופירש"י, אם בחקתי תלכו, יכול זה קיום המצוות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שיהיו עמלים בתורה, ע"כ.

ופירש הקרן לדוד, כי הנה צפשיטות משמע 'אם בחקותי תלכו', שתקיימו תרי"ג מצוות כדבעי, אמנם לא זו דרך העבודה השלימה, כי אם 'זאת מצותי תשמרו' - 'אויס גיין נאך דעם מצוה',⁶ כמו שנאמר אלל יעקב צבינו ע"ה 'ואציו שמר את הדבר' לשון המתנה וכליון עיניים, והיינו כי תכלית המצוה לעשות נחת רוח להשי"ת, עד אשר יאל לבו צגעגועים וצניסופים לקל חי לקיים מצוה. אמנם מאידך, אף אם עדין לא הגיע לדרגה גבוהה זו, מכל מקום 'ועשיתם אותם' יקיים המצוות כשור לעול וכחמור למשא, ועם היגיעה יצא לדרגה זו הנרציה.

כתפות האפד

א - כעין זה ממש כתב בקרן לדוד (מועדים, סוכות) עה"כ, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל. (ויקרא כג, מג). יש לפרש עפ"י מה שפירשי בס"ד פסוק (תהלים קיט, עה) ידעתי ה' כי צדק משפטיך ואמונה עניתני, עפ"י מה ששמעתי בשם רבינו הקדוש ר"ר זישא ז"ע ועכ"א. ששאל אותו אחד מפשוטי עם בשבתו כמה ימים אצל רבו הק' לשאוב מים חיים ולחסות בצל קדוש, ושאלו מה למדך רבך הקדוש בכל אותן הימים שהיית שם. השיב נודע לי כי ה' הוא האלהים, שיש בורא עולם ית' שמו.

וישאל אותו ומי לא ידע זאת, הלא גם איש כפרי והמוני יודע זאת כי ה' אלו' ואין עוד מלבדו. השיב על זה, הם אומרים זאת אבל אני יודע זאת, ולא בלבד מכח האמונה כי אם ידיעה ברורה. והוא ענין אמתי, כי לא בלבד שצריכים להאמין, כי אם גם לידע, כאילו עין בעין יראה כל זה. וזה שאמר הכתוב ידעתי ה' כי צדק משפטיך כי כל משפטיך צדיקים וטובים, ולא רק מצד אמונה כי אם ידיעה ממש.

ב - כן ראינו רבות אצל מור"ה הרה"ק האמרי חיים ז"ע, אשר פעמים רבות ראו עליו איך שהשתוקק בכיסופין וגעגועים לקיים מצות ה', כגון בנטילת אתרוג ולולב ובאכילת מצה.

זכורני כי בשנת תש"ד או תש"ה דרו הרבה מגדולי האדמו"רים בעיר בוקארשט שברומניה, כדוגמת הרה"ק האמרי חיים, וכן הרה"ק מבוהוש, והרה"ק מסקווירא, והרה"ק מפאשקאן, זכותם יגן עלינו. ובשנה ההוא לא היה אתרוג בכל רומניה כי אם בבוקארשט, ואחר נטילת האתרוג ביום א' דסוכות דנו ביניהם אלו הצדיקים אם עדיף לשלוח האתרוג אל אחיהם שבשאר עירות כדי לקיים מצות אתרוג ביום א', או שמא ישאירו האתרוג אצלם עד למחר בכדי שיצאו במצות אתרוג אף ביום ב' דסוכות [שהוא יו"ט של גליות].

ואמר אז הרה"ק מפאשקאן ז"ע, כי עדיף להעביר אתרוג אל שאר עירות, בכדי שירויח הקב"ה עוד ברכת 'שהחינו' [שאינה נאמרת אלא ביום א' דסוכות], והיינו כי אף שאלו הצדיקים לא יהיה להם אתרוג ליום ב', מכל מקום עדיף שירויח הקב"ה עוד ברכה. ומכאן נלמד גודל החביבות של אלו הצדיקים לברכת 'שהחינו' אחת.

אמרי נועם

אם בחקוטי תלכו. פירש"י ז"ל שתהיו עמלים צתורה. יש לרמוז מלשון שאמר צפקחיס (מצ). עמילין של טבחיס, ופירש"י שהיא נעשית כדי לשאוב הזוהמא מהקדרה, כמו"כ הוא הענין צקיס המזות, שא"ל לעשות המזנה בשלימות צנהירות והתלצות אם לא ע"י שלומד התורה מקודם, והיא מתשת כוחו של האדם (סנהדרין כו:) היינו שמעציר הזוהמא מן האדם, וכמו שאמרו חז"ל (שבת קמו.) שצמעמד הנצחר פסקה וזהמתן, ועי"ז יוכל אח"כ לקיים המזנה צהצבה כללות הנפש. וזהו אם בחקוטי תלכו, שתהיו עמלים צתורה, עמלים דייקא, היינו לשאוב ולהעציר הזוהמא ע"י לימוד התורה,² אז ואת מצותי תשמרו, וכולו לקיים המזנה בשלימות.³

בשברי לבם מטה לחם. הנה אמרו חז"ל (ברכות כ:) מממת שישאל מחמירין על עמין עד כוית ועד כזינה, אף שצקרא (דברים ת, י) כתיב ואכלת ושבעת דייקא, צשציל זה הקצ"ה נושא פנים לישראל, הרי דע"י למנוס תמות אכילה צאו רצ צרכות,⁴ כי הקצ"ה משלם מדה כנגד מדה, היינו צהתנגדות והיפך דרכי צני אדם, כי ע"י למנוס למטה גורמים לצטל למעלה הצמנוס ונשפע שפע רב!

כתפות האפד

ג - כתב הרה"ק מצאנו זי"ע בתשובה אחת, כי הנה בזמננו התורה נמצאת ביד החסידים, כי הגדול שבמדינת רוסיה הלא הוא הצמח צדק זי"ע, והגדול שבמדינת פולין ה"ה הרה"ק החידושי הרי"מ זי"ע והרה"ק ר' אברהם מטשעכנוב זי"ע, וגם הרה"ק מדויקוב זי"ע בעל האמרי נועם שהוא 'גאון מחודר'.

פעם אחת אמר הרה"ק מדויקוב זי"ע, כי הצאנזער רב כותב תשובה כמו הרשב"א, הגאון בעל השואל ומשיב הוא בקי מופלא, ואילו ההלעמבערגער רב ר' צבי הירש אורנשטיין בעל הברכת רצה אומר 'שיין פשעטלי', אמנם 'שטיקעל תוס' קען איך' (- פשט בתוס' יודע אני), וכמוכן שיש בזה עמקות נפלאה, ומי יעמוד בסוד קדושים..

ד - כעין זה ממש כתב בספה"ק פרי הארץ (פר' דברים) בזה הלשון, אמרו רז"ל (ברכות יג.) בתחילה יקבל עול מלכות שמים שהיא יראה והאמונה כידוע, ואח"כ יקבל עליו עול מצוות ועול תורה, כי אז צדיק באמונתו יחיה ותועיל לו התורה והמצוות לזכך חומר ודרכק באלהות בהתקשרות ויחוד גמור ולתת עצות בנפשו מכל עניני היצה"ר כי התורה אור ותאיר לו.

משא"כ אם לא יקדים היראה והאמונה בה' ובתורה שבודאי יאיר חשכו, כל התורה ומצוות לא יועילו וישאר מגושם כמו שהוא. ואפש"ל שזהו מה שאמרו רז"ל (מגילה ו:) 'יגעתי ומצאתי תאמין פי' כי אחר היגיעה שימצא צריך אמונה שבודאי ימצא ובלתי האמונה אינו מועיל היגיעה.

ה - סיפרו חסידי דור דעה, כי הרה"ק בעל האבני נזר זי"ע סבל מאוד על הלונגען (ריאות), אך מאידך היה מתאמץ הרבה בלימוד התורה, והיה אומר כי הבטיחו חמיו הרה"ק מקאצק זי"ע שכל זמן שיעסוק בתורה לא ישלוט בו החולי. ומסופר, כי פעם אחת ראוהו אחד מתלמידיו שהיה סביבו שלולית של דם. ושאל להאבני נזר האין יתכן שרק עתה הוא יורק דם. השיבו האבני נזר, כי הנה הבטיחו חמיו שכל זמן שעוסק בתורה לא ינוק, אמנם עתה אין בכוחו לעסוק ולהתאמץ בתורה כי חלוש הוא מאוד, ולכן מיד החל לירוק דם ואח"כ התאמץ בכל כוחו לחשוב משהו בלימוד ומיד נרפא והיה בכוחו לחזור ללימודו.

ו - כן כתב בתורת משה להחת"ס, על הכתוב, ה' אלהי השמים וגו' ישלח מלאכו לפניך (בראשית כד, ה). ולעיל השביעו באלהי השמים והארץ, עי' רש"י. נראה לי דאמרינן אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, דתורתנו אמת ועולם עלמא דשקרא עולם התמורה,

ואפ"י טבע הענין כשם שמעט נר דוחה בית מלא חושך, כן מעט אמת דוחה כל השקר, ואין העולם וטבעיו וכל מהלכיו עומדים לפני התורה, כי אין קיום לשקר במקום אמת. ע"כ אין שום פלא בקריעת ים סוף, וראוי ומחויב הוא וכל הטבעים הנוהגים באנשי התורה הוא נס, אלא הקב"ה רצה בקיום העולם.

ומה שבעלי תורה אוכלים מאכלים גשמיים להשביע רעבונם הוא שלא בטבע אלא רוצה בקיום העולם, והיינו נתן לנו תורת אמת, ואפ"ה חיי עולם נטע בתוכנו, וזה רמז הקב"ה לאאע"ה שהאכיל המלאכים, ככה יהיה בניו לפנים ממלאכי השרת וחשובים מהם, ואפ"ה יאכלו,

אך אם אי אפשר צריכים לפעמים לשנות טבע העולם לפרקים רחוקים, ע"כ אמר אאע"ה במה שהוא אלהי השמים ואלהי הארץ ג"כ רוצה בטבע העולם, ע"כ אני משביעך שלא תקח אשה לבני מבנות הכנעני, כי אם אל משפחת תלך, אך אם לא תאבה אז על כרחך ישתנה הטבע, וישלח מלאכו ואז יתואר באלהי השמים ולא אלהי הארץ.

ז - כבוד הגיד הרה"ק רבי מנחם מנדל השרף מקאצק זי"ע להרה"ק רבי חנוך הענין מאלכנסדר זי"ע 'אלמלא שיש לי דבר עם אנשים לא הייתי צריך לאכול כלל, שהיה לו חיותו מהתורה הקדושה (הובא בשפתי צדיק להרה"ק מפילץ פר' בשלח או' ט"ו), וכן סיפר הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין שאמר רבו השרף מקאצק כל חיותי היא התורה ולא משום דבר גשמי, והפליא הרה"ק מגוסטינין את דבריו כי מעולם לא דיבר דרך גוזמא. וזהו אמר הרה"ק מגוסטינין לפרש מאי דכתי' לכו לחמי בלחמי, וכן ותורתך בתוך מעי.

הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובא זי"ע התענה מ' שנים, ולא היה אוכל כי אם בלילה בלבד, ובתחילה היתה הרבנית יראה מאוד לנפש בעלה הגדול שמה יחלה חלילה מחמת התענית, והלכה לכמה וכמה גדולי עולם שגורו עליו שיאכל,

אך הוא עמד בשלו. ובין הצדיקים שהלכה אליהם היה הרה"ק האמרי אמת מגור זי"ע, ואמר האמרי אמת להרה"ק מאוסטרובא למה אינו אוכל הלא אף הרה"ק מקאצק זי"ע היה אוכל כאחד האדם, והשיבו הרה"ק מאוסטרובא כי הן אמת שהרה"ק מקאצק אכל - היינו רק מחמת קדושת אבותיו שהיו בדרגה גבוהה, אך אביו של הרה"ק מאוסטרובא לא היתה בו קדושה עצומה כזו, לכן צריך הוא להתענות.

בתחילת המ' שנים שבו התענה, תבעה הרבנית את בעלה לדין תורה אצל הרה"ק בעל האבני נזר זי"ע, - כדי שיאמר לו בעל האבני נזר לאכול, ואמרה אז הרבנית של האבני נזר אל הרבנית מאוסטרובא, כי אף שבעלה אוכל, מכל מקום אם לא היה הוא [היינו בעל האבני נזר] אוכל לא הייתה תובעתו לדין תורה, והיינו טעמא, כי שמעה מאביה הקדוש ה"ה הרה"ק מקאצק שאמר על עצמו שאינו ניוון מדבר גשמי כלל, והיינו כדברי החת"ס הנ"ל, כי אין הצדיקים ניוונים מן האכילה הגשמית, כי אם מאכילה רוחנית בלבד של תורה ויראת שמים.

ולא מונע קדושת הגן עדן. וא"כ הוא מצוה נגלה שמהיה קדושת ירושלים שלעמיד הרבה יותר מזה שהרי אמרו חז"ל שאין עולין לה אלא המזומנים לה וקראו כתי' לא יוסיף יבוא בך ערל וטמא.

דמי יהיו המעבדים מליכנסם הלא לא מצינו שיהיה שם להט חרצ המהפכת אלא על כרחק ירושלים שלעמיד תהיה גבוה כ"כ מעלות, יכול שיהיה נער לעלות, מ"ל מי אלה בעב תעופנה וכיונה אל ארובותיהם, עי' צפרק הספינה, והכנפים האלו הם כנפי ההשגה ומי שאין לו כמו אלו יהיו נמנעים ממנו העליה היא, נמצא כי קדושתו גדולה מקדושת גן עדן. והוא שאמר והשבתי חיה רעה מן הארץ, ר"ל צעלי דעות רעות ומחשבות נפסדות יושנתו מן הארץ, ע"ד לא יוסף וכו' בך ערל וטמא, וחרב לא תעבור בארצכם לא תנטרן לזה להט חרצ המהפכת.¹⁶

וכמו שאמרו על ר' חנינא בן דוסא (צרכות יז:) כל העולם ניזון בשביל חנינא, והוא מחמת שחנינא די לו בקצ חרוצין¹⁷ ומסתפק ענמו צמיעוט אכילה. והוא בשבירי לכם מטח לחם, היינו כשחראו חסרון פרנסה חלילה, אז העצה והשיצו לחמכם צמשקל ואכלתם ולא תשבעו, היינו ע"י שחאלנו ולא תשבעו, ותמנמנו את מאות אכילה¹⁸, אז צוה תשיבו ותפתחו שערי שפע, כי כן הוא הדבר צמדה כנגד מדה, והוא צמשקל זה כנגד זה, מחמת שהאדם מנמנס ענמו פותח שערי פרנסה.¹⁹

הה"ס

בגן עדן התחמון כתיב פך ישלח ידו ואכל וחי לעולם, אשר ע"כ השכין מקדם לגן עדן להט חרצ המהפכת לשמור את דרך עץ החיים, מצוה אלולי כן היה אפשר לגשמיים האיסים האלו לכנס לגן עדן צגוימיהם.

כתפות האפד

ח - כך נהגו חסידים לומר: נישט ואס מען וויל, נישט ווען מען ויל, און נישט וויפעל מען וויל (- לא מה שרוצים, לא מתי שרוצים, ולא כמה שרוצים).

ט - שאל אחד המתנגדים את הרה"ק השם משמואל זי"ע, מדוע דרך החסידות היא לאכול ולא להתענות, והלא אף מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע היה מתענה משבת לשבת. השיבו השם משמואל, כי הנה הבעש"ט הק' היה יוצא בתחילת שבוע ולקח שק של פת עמו, ורק מפני ההתבודדות ביערות והדביקות בו ית' שכח מלאכול, אבל ודאי שלא התענה הבעש"ט הק' בשיטה של עינוי וסיגופים.

י - ב"ז אייר חל יומא דהלולא קדישא של הרה"ק רבי מרדכי מראחמסטריוקא זי"ע, ושמעתי ממורי חמי אשר הכירו בירושלים עיה"ק, כי רבי מוטליה כמעט ולא אכל, והיה מתענה מערב שבת לערב שבת ממש, ואף כשהיה אוכל כליל שבת היה חותך לעצמו פרוסה דקה מן הדקה, אך מאידך היה נראה כבעל בשר ממש, ואף לחייו היו אדומות על פי רוב.

מסופר, כי פעם אחת שאל את הגבאי אם יש בשיעור שחתך כזית, והגבאי, שחשש לבריאותו שלא היה אוכל כמעט כלום, השיב לו כי אין בזה כזית, שאלו רבי מוטליה, וכי גם בכל הדינים שבתורה אתה מחמיר כל כך. פעם אחת פגשו ערבי אחד ברחוב ודחפו, והשיבו רבי מוטליה מנה אחת אפיים, כי על אף שלא אכל היה לו הרבה כח. והיה אומר על עצמו, שהשערנובילע קינדער יש להם גוף מיוחד, שאף שאינם אוכלים הרי הם בריאים וחזקים.

דרכו של רבי מוטליה היה שלא אמר כמעט תורה, רק ממש מעט מן המעט, והיה מתעמק במחשבתו הרבה וברוב הזמן היה 'פאטראכט'. כשעלה רבי מוטליה לארץ ישראל בשנת תרס"ו, נסע יחד עם מגדולי הרבנים באניה, והיה הגדול ההוא יושב בקיטונו יחד עם הרבנית,

ופנה אליו רבי מוטליה ואמר לו כי אם ירצה יבוא לשבת עמו, וכן עשה שבא לקיטונו של רבי מוטליה. והיה מדבר הרבה בדברי תורה, אך מאידך רבי מוטליה היה 'פאטראכט' כדרכו. והליץ אז רבי מוטליה עפ"י מאמר חז"ל, אם הרב דומה למלאך ה' צבאות - הרי 'תורה יבקשו מפיהו' - צריך לבקשו לומר תורה, אך כאשר אינו דומה למלאך ה' הרי אין צריך לבקש הימנו, כי מדבר הוא מאליו.

רבי מוטליה היה משקיע הרבה כוחות בעבודת הסוכה, ואף היה נוהג לעשות מלאכות יפות מאוד בדפנות הסוכה לנוי סוכה, ושמעתי ממורי חמי ז"ל כי היה ר' מוטליה עושה ממש דברים נפלאים 'קונצלעכע זאכן'. אך מאידך, פעם אחת חלה אחד משכניו, והוצרכו להחם את ביתו, אך מרוב עניות לא היה עצים או נפט לחמם הבית, והלך ר' מוטליה ברגע כמימרא, ושרף כל העצי סוכה שלו, כדי ליתן להחם את ביתו של החולה ההוא.

עוד שמעתי, כי ר' מוטליה היה רועד כולו בכל פעם אשר אמר את שם הוי"ה ב"ה, אם בברכה או בתפילה ובקריאת התורה, וכך הוי, כי אף בשעת הגסיסה כשקרא 'שמע ישראל', אזי כשבא לתיבה 'ה אלהינו' רעד גם כן בכל גופו, כדרכו בקודש תמיד, וכבחי חיותו.

יא - אמר פעם הרה"ק מסאטמר זי"ע בשם הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע, האיך יתכן שפעמים נמצא אחד שהוא פשוט במעשיו אך הוא מלא מצוות כרימון, ומאידך גיסא נמצא פעמים 'גוטער יוד' אשר אינו מלא מצוות כרימון.

והשיב הרה"ק מקוזמיר עפ"י העובדא הידועה שסיפר הרה"ק מרוזין זי"ע, כי פעם אחת הלך הבעש"ט הק' לעיר אחת, וכשכנס הבעש"ט הק' להתפלל שם אמר כי הבית הכנסת מלא וגדוש בתורה ותפילה, ושמחו כל בני העיר על כך. אמר להם הבעש"ט, כי אדרבה אין זה שבח להם, כי מצוה שמקיים בלא דחילו ורחימו לא סלקא לעילא, ומפני שלא היו התורה והתפלה נעשים כדבעי לא עלו למעלה, רק נשארו בתוך הביהכ"נ. והפטיר הרה"ק מרוזין כי ב"ה אצלו הקלוז הוא ריקן, היינו שעלו התפילות למעלה.

ועפ"י ביאר הרה"ק מסאטמר זי"ע, כי הנה היהודי הפשוט הלז הרי הוא מלא וגדוש בתורה ותפילה, כי הנה העבירות שלו עולים למעלה, אך המצוות והתורה ותפלה נשארים בזה העולם, אך מאידך הגוטער יוד הרי העבירות שלו ריקנים המה ונשארים למטה, אבל התורה ותפלה ומצוות שלו שנעשים כדבעי, הרי המה עולים למעלה.

והיה הרה"ק מסאדיגורא זי"ע נוהג לומר, כי הנה מעלה של רבי הוא, כשחסיד מקיים מצוה שלא בדחילו ורחימו ולא סלקא לעילא, הרי פעולת הצדיק מסייעת למצוה של החסיד שיעלה למעלה כדבעי. אמנם פעם אחת ראה איהו חסיד אחד ששכח לקדש את הלבנה, והוכיחו הרה"ק, כי הנה הצדיק מעלה למעלה את העבודה והמצוות של החסידים, אך הוא דוקא כאשר יקיים החסיד את המצוה יסייע רבו בידו, אך אם לא יעשה החסיד המצוה כלל, מה יועיל עבודת הצדיק.

מעשה אפד

שיחות מלוה מלכה ממורינו הרב ז"ע

הרה"ק רבי ישראל מויז'ניץ ז"ע - ב' סיון
מחסד"ק אהבת ישראל

א) שמעתי מהרב החסיד ר' ליפא שוואגער ע"ה מקאלאמייע כי בעת המלחמה הראשונה היה טמיא ונעלם [מחמת הצבא] בגראסווארדיין והאהבת ישראל קירבו מאוד, ופע"א נכנס לביהמ"ד ואמר לו ליפא אפשר וויסטו פון וואנעט דער יונגאטש [האהבת ישראל היה קורא את עצמו בלשון הזה] איז אזוי גראב? גלייב מיר פון צרות ישראל.

[המשכילים הארורים דאז אמרו דהצדיקים הם שמנים משמוע צרות ישראל וזהו תענוגים עפ"ל, אולם האהבת ישראל השתמש בלשון זו שהיה לו כרס מלא מים עם יסורים נוראים רח"ל], וקיבל עליו יסורים בשביל כלל ישראל.

ב) ההנהגה אצל האהבת ישראל היה מלא ברעבישע ענינים שזורים במדות נפלאות, הרה"ק בעל שומר אמונים ז"ע שהסתופף אצל האהבת ישראל אמר עליו זיינע מדות וואלטען געווען א חידוש בימי הבעל שם טוב הק' ז"ע.

ג) שמעתי ממז"ר האמרי חיים ז"ע שאביו האהבת ישראל היה רגיל במשך היום לטייל אנא ואנא בחדרו, והיה אומר [לשון התנא דבי אליהו] בני ישראל הריני כפרתכם.

ד) שמעתי מהרה"ח ר' מרדכי בלעטער שאביו ר' ליפמאן היה מעיר קאלמייע ונהיה חתן לאחד באיזור הווישאוועס בגיל 15 ושלחו מטעם הצבא בקאלמייע להמושל בהווישאוועס שישלחו את ר' ליפמאן להצבא, והמושל היה לו קשרים טובים עם בני", ושחזוהו שלא ישלח את ר' ליפמאן, וכן הוי כמה פעמים עד שפעם אמר שאינו יכול עוד הצפינו, ומוכרח לשלחו לעמוד בפני הצבא בקאלמייע.

בצר לו נסע ר' ליפמאן משם לוויז'ניץ לרבו הק' האהבת ישראל, וביקש ר' ליפמאן מהאהבת ישראל ער זאל זיך אויסבעטען געלט [לפעמים היה האהבת ישראל מבקש מהנצרך לישועה סכום כסף, אבל עשה זאת רק לפעמים] וביקש ממנו האהבת ישראל 25 גילדען שהוא מטבע גדול מאוד, [ואמרה לי זקנתי כי מגילדען א' היו יכולים לעשות את יום השבת ברווח ועוד נשאר מזה לימי השבוע].

ואמר לו האהבת ישראל שיתייצב ביום ג' בשבוע בצבא, ויסע משם ר' ליפמאן, ובדרך לשם עבר דרך עיר טשארטקוב, ונכנס לאדמו"ר הזקן רבי דוד משה ז"ע, וכתב קוויטעל ובו רשם שעליו להתייצב ביום ג' להצבא, ואמר לו הטשארטקאבער ז"ע שלא יתייצב כלל, ור' ליפמאן נתבלבל ולא ידע מה עליו לעשות, ע"כ חזר לאהבה"י וסיפר לו דברים כהווייתן שהיה אצל הרה"ק מטשארטקוב ונתן לו הקוויטעל, ולא שאלו מה לעשות, ואעפ"כ צוה לו שלא להתייצב כלל.

אמר לו האהבת ישראל דער טשארטקובער פעטער איז אן ערליכע יוד וועלן מיך עם אויך פאלגן, (הדוד מטשורטקוב הוא הערליכע יוד לכך נשמע בקולו) אל תתייצב ביום ג' אלא ביום ה' בשבוע, וכן עשה ונשתחרר.

לימים אירע בהמשפחה של ר' ליפמאן אחד שהיה חולה מסוכן ר"ל, והזכירו אצל האהבת ישראל ויפצר בו בהאהבת ישראל ער זאל זיך אויסבעטען געלט לרפואה שלימה, וביקש האהבת ישראל ח"י

גרייצער [בכל גילדען יש 100 גרייצער] שזהו מטבע קטנה, וחשש ר' ליפמאן שמה שהאהבת ישראל ביקש ממנו סך קטן כזה הוא לזכות אותו שאין עוד מה לעשות ר"ל, ע"כ שאל את האהבה"י הלא לפני כמה שנים ביקש ממנו הרבי סך גדול, ואז לא היה הענין חמור כ"כ, משא"כ עתה כשהמצב חמור מאוד מבקש הרבי סך קטן כזה.

אמר לו האהבת ישראל דארטען האב איך גהאט אן עסק מיט בעלי הבחירה דא האב איך מיטען בעל הרחמים אליין מיט עם איז לייכטער, [- בהענין של הצבא היה לי עסק עם בעלי הבחירה, ולכן הייתי צריך סכום כסף גדול לפעול ישועה, משא"כ אצל החולה יש לי עסק עם הבעל הרחמים להתעסק עמו הוא יותר קל].

ה) שמעתי מהרה"ח ר' הערשל מגיד ז"ל שהיה לו חבר טוב ממשפלת ווערצבערגער שהיה ירא שמים ומתמיד גדול, ושמע ר' הערשל שלחבירו הנ"ל אירע מקרה עם האהבת ישראל ע"כ נכנס אצל אבי חבירו הרה"ח ר' משה ווערצבערגער, וסגר א"ע עמו בחדר ואמר לו שאם לא יספר לו מה קרה עם בנו לא יצא מהחדר.

וסיפר לו ר' משה שבנו היה מתמיד גדול ונלכד אז בחברת הציונים שפשטו אז טלפיהם על נערי בני ישראל, והיה שקוע יומם ולילה בקראם ספרים תיזונים ר"ל וירד מאוד מטה מטה, עד שהוא ייאש א"ע מבנו, פעם בלילה אחד חלם בנו שהאהבה"י בא אליו והתרה בו שאם לא יעזוב את דרכו הרע ינקום בו נקמתו, ובבילה קם בבוקר ונכנס אל ראש חבורת הציונים דשם ויספר לו כל החלום, ואמר אע"פ שאיני מאמין בחלומות אולם נפלא הדבר.

אמר לו ראש החבורה בוודאי אתה יודע מתי יהיה אביך אצל האהבת ישראל ובודאי יכתוב את שמך על הקוויטעל ע"כ תבקש מא' מידידיך שם שיהיה בעת שאביך ימסור את הקוויטעל, אם לא יגיד הרבי דבר בהגיעו לשמך תדע כי דברי חלומות הם ולא מעלין ולא מורידין, אבל אם בהגיעו לשמך יגיד דבר תדע דיש דברים בגו ואין עוד מה לעשות.

וכן הוה אביו נסע לגרו"ד ונכנס לאהבת ישראל עם קוויטעל ובהגיע לשם בנו שאל, נו וואס הערט מען פון עם ער האנדלט נאך אלץ מיט די טריפענע סחורות (נו מה נשמע עם בנך האם הוא עדיין עוסק בסחורות האסורות) ואביו נבהל שלא שמע אף פעם שבנו עוסק במסחר של סחורות טריפה ע"כ שתק.

וכשחזר לכיתו שאל את בנו מה זה שהרבי אמר שיש לך מסחר עם טריפהנע סחורות, הבן כבר הבין כל הענין, ולא המתין על עדותו של חבירו שהיה שם בחדר אלא תיכף ומיד שרף כל הספרים החיצונים ונעשה ירא שמים גדול, ולמד בהתמדה גדולה. כל זה שמעתי מר' הערשל שהכירו ושמע המעשה מאביו של זה.

ז) הרב דק"ק סיטשעל היה לו מיחוש האצטומכא ונסע להרופאים הגדולים בקלויזנבורג ובדקוהו ואמרו נושא לחייו, ובדרכו חזרה נסע לגרו"ד לרבו האהבת ישראל והגיע לפנות בוקר בעת שאמר האהבה"י תהלים לפני התפילה [זה היה עבודה גדולה כידוע], ואצל האהבת ישראל היה הדלת פתוח ונכנס ובשעת אמירת התהלים נזכר במצבו שהרופאים נתיאשו מחייו, ופרץ בבכי מר.

שאלו האהבת ישראל זאת נאר אויב מען דארף שוין אוועק גיין פון די וולעט דארף מען אזוי צו וויינען הלא כתב בחובת הלכבות שהאיש צריך לצפות ליומו, ענהו הסיטשעל'ע רב אם היה לי עם מה ליכך [היינו מצות ומעשים טובים] לא הייתי בוכה אמר לו האהבת ישראל אז מהאט נישט מיט וואס צו גיין גייט מען נישט, (אם אין עם מה ללכת אין הולכים) והוא היה חסיד נאמן ושמע בקול רבו ולא הלך לעולם העליון.

ז"ע ועבי"א

היות שאנו עוסקים לברר מקומו של מורינו הרב ז"ע מבקשים אנו מכל אחד שיש תח"י כתבים, טעיפס, עובדות, וסיפורים, ממורינו הרב ז"ע ל שיואל בשונו לשלוח אלינו ולזכות את הרבים. וכן הרוצים להנציח עלי גיליון לע"ג או לרגל שפחה טלפון: א"י 0583215641 / 0504186860 לאנדאן 07770931716 לקבלת הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתיבת תנ"ל my4186860@gmail.com אימאיל

שמענו ותחי נפשכם - ניתן לשמוע שיעורים ממורינו הרב ז"ע על כל מועדי השנה בקו שיעורי מורינו הרב אנגליה 0330 117 0212 / 020 3129 0444 ארה"ב 072 398 2295 א"י 1 212 444 1195